

Motion till riksdagen

1988/89:Kr17

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1988/89:129 med förslag till medelsberäkning för Sveriges Radio m.m.

I pressmeddelande från utbildningsdepartementet av den 23 mars 1989 anges propositionens viktigaste inriktning vara att mottagaravgiften för TV höjs med 100 kronor, att Sveriges Radio (SR) får 41,6 milj.kr. utöver kostnadskompensation i medelstilldelning och att underskottet i radiofonden skall vara återbetalt vid utgången av år 1989.

Medelsberäkningarna avser emellertid hela rundradiorörelsen, dvs. Sveriges Radio-koncernens och televerkets verksamheter under år 1990 samt för radionämndens verksamhet under budgetåret 1989/90.

Propositionen behandlar också t.ex. ett förslag till utveckling av radio- och TV-verksamheten under 1990-talet enligt den s.k. SR-studien och som kräver ett anslagsutrymme om 500 milj.kr. under en femårsperiod.

När det gäller förslag till beslut i aktuella mediefrågor letar man förgäves efter riktlinjer, t.ex. när det gäller den ändrade situationen på radio- och TV-området i stort mot bakgrund av det förändrade medietillståndet internationellt och nationellt, t.ex. med avseende på kabelnämndens beslut av den 23 februari i år eller den nyligen uppskjutna nordiska telekommunikationssatelliten Tele-X. Det är oklart hur Tele-X skall användas. Projektet har kostat ca 1,7 miljarder kronor att förverkliga.

På flera punkter tycks alltså mediesituationen glida regering och riksdag ur händerna.

Allmänna överväganden

Av propositionen framgår att regeringen inte är beredd att stödja det utförliga reformförslaget i SR-studien, utan detta bör enligt regeringen anstå ytterligare en tid. Skäl till dröjsmål anges vara den omfattande förändringen i mediesituationen. Utvecklingen av TV-sändande satelliter har medfört att ett stort antal nya TV-företag har kommit in på den europeiska marknaden.

Efter kabelnämndens beslut av den 23 februari i år efter granskning av satellitkanalen TV3, fann nämnden för gott att *inte* inrymma direktsändande satelliter som Astra och liknande inom det nuvarande koncessionssystemet. Sändningarna kan därför vidaresändas i kabelnät utan krav på tillstånd enligt lagen. Därmed har också reklamregeln i kabellagen mer eller mindre satts ur spel.

Konsekvenserna av ett sådant "laglöst" tillstånd måste beaktas i det fortsatta radiorättsliga översynsarbetet.

Miljöpartiet de gröna har i interpellation till kulturminister Bengt Göransson krävt att regering och riksdag återtar ansvaret för mediepolitikens mål och inriktning och med utgångspunkt i syftet med kabellagen rättar till de felaktigheter som uppkommit: kabellagen bör alltså ändras så att Astra och liknande satelliter med säkerhet kommer att omfattas av lagen och att reklamförbudet kommer att få en klarare och skarpare utformning så att godtycklig rättstillämpning kan undvikas.

Miljöpartiet de gröna hälsar med tillfredsställelse kulturministerns deklarerade ståndpunkt i interpellationssvaret: "Enligt min mening visar det som nu inträffat att lagstiftningen om lokala kabelsändningar måste förändras. De regler som vi i Sverige vill skall gälla för vidare sändningar av satellitprogram måste bli tillämpliga oberoende av från vilken kategori av satelliter programmen sänds ut".

Det är viktigt att Sveriges Radio får ökade resurser att fortsätta sin verksamhet som ett public service-företag, dvs. står i allmänhetens tjänst. Verksamheten skall finansieras med mottagaravgifter, inte med reklamintäkter.

Reklam — den dyraste finansieringsformen

För kvalitetshöjning krävs ökade resurser, men reklamfinansiering av svensk television löser inga problem. Reklamfinansiering är givetvis inte gratis. Kostnaderna för reklamen kommer slutligen att belasta TV-tittarna i form av dyrare priser på de varor de konsumerar. Detta blir dyrare för TV-tittarna än om de betalar kvalitetshöjningen direkt via TV-licensen eftersom de då också via produktpriserna skall betala vad det kostar att producera reklamprogrammen. Därtill kommer att det säkerligen inte bli någon kvalitetshöjning med reklamfinansierad TV utan sannolikt tvärtom.

Miljöpartiet anser inte heller att en tredje reklamfinansierad rikskanal skall komma till stånd, vare sig inom eller utom Sveriges radio. Det eterutrymme som står till förfogande skall reserveras för eterburen lokal TV.

Miljöpartiet kämpar för ett samhälle där de kommersiella krafterna hålls tillbaka. Detta är nödvändigt om vi skall kunna motverka resursslöseri och miljöförstöring. Vi vill ha ett samhälle där kultur och mänskliga värden får en central ställning, inte ett samhälle som mer och mer präglas av kommersiella värderingar. Att släppa in reklam i svensk television skulle betyda ännu ett avgörande steg i fel riktning. Miljöpartiet vill tvärtom begränsa reklamen i nuvarande medier genom en höjd reklamskatt. Förslag om detta har vi lämnat i en särskild motion.

Sveriges Radios medelsbehov

Sveriges Radios styrelse utarbetade den s.k. SR-studien, som överlämnades till regeringen den 14 oktober 1988. Det är en verksamhetsplan för 1990—1995. I anslutning till denna hemställde SRs styrelse att SR-koncernen skulle tilldelas 100 milj.kr. i 1987/88 års prisnivå utöver vad som tidigare hade äskats för den avgiftsfinansierade verksamheten år 1990.

Miljöpartiet de gröna ställer sig i stort bakom Sveriges Radios styrelses

förslag till reformprogram för att kunna komma till rätta med uttunningen av programutbudet.

Resursförstärkningar under femårsperioden är bl.a. nödvändiga för att lokalradion på ett för publiken meningsfullt sätt skall kunna utnyttja inträdet i FM4 och för att de 25 lokalradiostationerna skall kunna utveckla ett brett och mångsidigt lokalt programutbud, anpassat efter förhållanden inom respektive lokalradiostations område.

För att FM4-nätet skall kunna utnyttjas för annat än lokalradio, måste investeringar göras så att nätet kan riksmatas med program. SR avser att behandla denna fråga i samråd med televerket.

I den snabbt föränderliga mediemiljön är det dessutom angeläget att stärka Riksradios och televisionens ställning hos lyssnare och tittare. SR-företagen skall erbjuda ett mångfaldigt utbud av program som är bildande, kunskapsberikande och underhållande, som skildrar svensk verklighet och som värnar om Sveriges nationella identitet och kultur och om det svenska språket.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts avser koncernstyrelsen att styra de resursförstärkningar som nu begärs mot uppsatta mål och vid fördelningen av medlen till programbolagen förutsätta att de används för att förverkliga med respektive bolag överenskomna mål.

Lokalradion och Riksradiion

1. Båda bolagen har ansvar för att vid utbudet av radioprogram i fyra kanaler inte samtidigt sända likartade program utan eftersträva mångfald för publiken.
2. Båda bolagen bör ansvara för produktion och distribution av program för språkliga minoriteter. De har dessutom skyldighet att upplåta sändningsutrymme för utbildningsradios program.
3. När FM4 kan riksmatas avser koncernstyrelsen att — efter samråd med berörda programföretag — överväga i vilken utsträckning Riksradios minoritetsspråkprogram och i rikskanal distribuerade Utbildningsprogram kan sändas över FM4-nätet. Inom ramen för programbolagens uppdrag skall programmen sändas så att de bäst betjänar sina respektive målgrupper.

Lokalradion

4. Resurstillskotten bör användas för Lokalradios uppgift att spegla den lokala verkligheten med lokala program av hög kvalitet. Resurstillskott får inte användas för att producera och sända musikprogram med främsta syfte att öka sändningstiden.

Riksradiion

5. Riksradiion bör i P2 sända seriös musik dygnet runt med undantag för tider då kanalen utnyttjas för utbildnings- och minoritetsspråkprogram.

6. Resurstillskott skall härutöver i huvudsak disponeras för att öka utomstående medverkan, levande musik och såväl egen produktion som utomstående medverkan inom områdena kultur, nyheter och samhälle.

Sveriges Television

7. Nuvarande sändningstider bör inom femårsperioden inte utökas annat än möjligen för ökad reprisering och för ett utökat utbud av program för barn och ungdom.
8. Resurstillskottet bör således i huvudsak användas för svensk nyproduktion, företrädesvis med utomstående medverkande och genom utläggningar, samt för att förstärka de regionala programmen. Inköp av utländska program skall, mätt i sändningstid, reduceras i motsvarande mån som den svenska nyproduktionen ökar.
9. Resurstillskotten skall i stort sett fördelas på gestaltande program, dokumentärer samt nyhets- och aktualitetsprogram.

Utbildningsradion

10. Resurstillskott skall huvudsakligen användas för utveckling av den regionala programverksamheten inom radio och program för gymnasieskolan.

Vad vill regeringen?

Regeringen föreslår i propositionen att Sveriges Radio får en förstärkning av 41,6 milj.kr. utöver sedvanlig kostnadskompensation.

Några ytterligare medel är man inte beredd att tillföra Sveriges Radio-koncernen. Sådana resursbehov måste först prövas i ett vidare sammanhang.

För miljöpartiet de gröna är det nödvändigt att Sveriges Radio som ett företag i allmänhetens tjänst tilldelas behövliga resurser för att kunna hävda sin public service-roll och upprätthålla kraven på kvalitet och mångfald.

Finansiering

Anslag till Sveriges Radio

Sveriges Radio-koncernen har i kompletteringsäskande för år 1990 begärt att koncernen — inom ramen för sitt utvecklingsprogram perioden 1990—1994 — för den avgiftsfinansierade verksamheten år 1990 i 1987/88 års prisnivå — utöver vad som äskats i 1990 års anslagsframställning — tilldelas ytterligare 100 milj.kr.

Miljöpartiet de gröna anser, som ovan framgått, att Sveriges Radios begäran skall bifallas. Riksdagen bör därför godkänna ett tillskott till koncernen på 100 milj.kr., i 1987/88 års prisnivå, utöver vad regeringen föreslagit.

Regeringen har i sin proposition föreslagit att licensavgiften höjs med 100 kronor till sammanlagt 1 084 kronor per år. Denna höjning medger enligt propositionen dels sedvanlig kostnadskompensation, dels ett särskilt tillskott på 41,6 milj.kr. för att täcka vissa fördyringar för sportprogram m.m. Dessutom medger höjningen — under förutsättning att koncernens särskilda index för kostnadskompensation för tiden efter utgången av budgetåret 1987/88 inte ökar med mer än 6 % — att den skuld staten har till riksgäldskontoret för rundradiorörelsens räkning skall vara återbetald vid utgången av år 1989.

För att finansiera det ytterligare tillskottet på 100 milj.kr. till Sveriges Radio-koncernen kan två vägar väljas. Antingen tas medlen ur radiofon- den, vilket i praktiken betyder att denna inte kan "nollställas" till slutet av år 1989. Eller också höjs TV-licensen med ytterligare ca 36 kronor om året. I nuvarande konjunkturläge är det inte tillrådligt att finansiera en utökad verksamhet för Sveriges Radio med lånade pengar. Miljöpartiet föreslår därför att licensavgiften höjs med ytterligare 36 kronor per år utöver vad regeringen föreslagit, dvs med sammanlagt 136 kronor. Den totala licensavgiften blir härigenom 1 120 kronor per år eller 280 kronor per kvartal.

Miljöpartiet de gröna anser att en sådan höjning av licensavgiften låter sig väl försvaras för att nå de mål om utveckling av verksamheten som Sveriges Radio-koncernen uppställt i sitt förslag till reformprogram. Med tanke på vad man får för pengarna måste TV-licensen fortfarande anses billig.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att resursförstärkningar skall tilldelas Sveriges Radio-koncernen i enlighet med koncernstyrelsens förslag till reformprogram och att koncernen ges i uppdrag att planera för en förbättrad verksamhet enligt detta program,

2. att riksdagen antar ändring i lagen (1978:478) om avgift för innehav av televisionsmottagare innebärande att avgiften från den 1 juli 1989 skall vara 280 kronor per kalenderkvartal,

3. att riksdagen antar ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift innebärande att avgiften från den 1 juli 1989 skall vara 1 120 kronor för ett år att betalas i fyra poster om 280 kronor,

4. att riksdagen för år 1990 till Sveriges Radio-koncernen anslår 100 milj.kr. (1987/88 års prisnivå) utöver vad regeringen föreslagit.

Stockholm den 11 april 1989

Mot. 1988/89
Kr17

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Kaj Nilsson (mp)

Anna Horn af Rantzen (mp)

